

## Diákoknak olcsóbban

Az Express Ifjúsági és Diák Utazási Iroda — mint nevében is szerepel — az utóbbi években igyekszik eredeti céljának és feladatának teljesítésére. Így segíti és támogatja az ifjúsági turizmust, az olcsóbb üdülési lehetőségek választékának bővítésével. Kiemelt feladatok egyetemisták, középiskolások és nem utolsósorban az úttörő korosztály, tehát az általános iskolákban tanuló gyerekek nyári programjának szervezése is.

Júliusban és augusztusban Verhovinába, július végén Houckába, emellett Weimarba és Erfurtba szerveznek olcsó utazásokat. Augusztus közepéig Drezda és Königs-

stein várja az érdeklődőket. A Prága, Mariánska Lázně, Oberwiesenthal utak is ebbe a kategóriába tartoznak.

Kedvezmények, s talán a diákok szüleinek pénztárcájához is jobban igazodnak a jugoszláv tengerparti utazások júniusban, szeptemberben szervezett olcsó turnusok.

Az utazási iroda várja a megye és városunk fiataljainak jelentkezését, csoportosan, vagy egyénileg is az erre az évre tervezett bel- és külföldi útjaira, többnapos hajóútra, vízi- és kerékpártúrára, szakmai, számítástechnikai és nyelvi táborokba, egyéb kulturális, sport- és politikai rendezvényekre.

## Apró tartozásaink

# Műemlékek, régi utcanevek, temetők

Aki hivatalból sok-sok tanácskozást kényyszerül végigülni, annak kifejezetten felüdítő olyan üléseken részt venni, ahol nincs felesleges szócséplés, ahol nem rabolják egymás idejét a résztvevők panelekből építkező, semmitmondó hozzászólásaikkal. Bizottságoktól roskadozó korunkban hiteles csak azoknak lehet, melyek inkább keveset markolnak, de azt a kicsit nem engedik ki kezük közül. E szubjektív vélemény pusztán annak okán kíváncsi voltam egy tényleget rögzítő ülés tudósítása elé, mert a Hazafias Népfront Honismereti Bizottságának legutóbbi összejövetelén a fent leírt boldogító pozitívumok voltak jellemzők. Fórum volt ez a szó igazi értelmében, ahol és amikor szűkebb hazánkért munkálkodók „pusztán” azért találkoztak, hogy tisztázzák kinek, mi a sürgős teendője városunk műemlékvédelmében, régi utcaneveink visszaállításában érdekében, és temetőink értékeinek megmentésében. S nemcsak változtak a teendők, nem tervezgettek, hanem azon nyomban gazdája is akadt — úgymond ki: itelezője — egy-egy halaszthatatlan értékmentő akciónak. Korántsem nagy dolgokról, inkább — ahogyan Zombori István mondta — apró tartozásainkról születtek itt cselekvésindító „döntések”

A kiegyenlítő tartozások listáján elsőként Henszmann Imrénék, a magyar műemlékvédelem megalapítójának neve szerepel. Valamikor bronzdomborművét kidobták a Pantheonból, s immáron évtizedek óta a múzeum őrzi. Jövőre lesz halálának 100. évfordulója, illendő volna emlékművét az őt megillető helyre, a nemzeti Pantheonba visszahelyezni. Vállalkozók azonnal akadtak az MTESZ, a múzeum és a Vasúttelep Vállalat képviselője egyszerre ajánlkozott a bronzemlékmű helyrehozására. Ugyanez vár — a hányatott sorsú — Mária-szoborra is, ami jelenleg a bezárt Gyevi temetőben magasodik, és a vállalt rekonstrukció után minden bizonnyal az alsóvárosi templom szomszédságában lesz, talán most már végső helye.

S ha már a temetőknel tartunk, számtalan érték — disztrihelyek, gyönyörű kovácsoltvas sirdiszek, építészeti remekművek — pusztulnak a lezárt temetőkben. Mentésük már megkezdődött, s a jó példa erejével éppen a városszépítő Huga László szocialista brigádja jár elől. Ők már nekiláttak a Dugonics temetőben nyugvó öt jeles személyiség sírjának rendbetételéhez. A Gyevi temetővel két közönségnek, kétféle, de mégis egy célt szolgáló terve született. A városszépítő álma, hogy 1990 után a temető egy részén kegyeleti parkot alakítsanak ki. Míg a tápaiak — mintegy 800-1000 négyszögölön — temetőmúzeumot ohajtanak ide, az anyagi áldozatoktól sem riadva visszazárják, hogy aztán régi szépségében otthont adjon a Dél-magyarországi régió hívatásos műemlékvédőinek.

A város múltjához azonban nemcsak a régi házak, szobrok, síremlékek őrizendő építészeti remekjei tartoznak, hanem a régmúlt utcanevek is. A Szentháromság, a Boldogasszony, a Fekete sást —, hogy csak a még ma is az emlékeztetőben élők emlékszenek — nem lenne tényleges társunk újra így nevezni. De legalább a még meglevő régieket védeni és azoknak a nagyságoknak is „utcat adni”, akikre bizvást lehet büszke szülőtte városuk. Huszka Jenő európai hírű szegedi, de nem-hogy egy kis utcácska nem őrzi nevét, hanem még szülőhazáján sem díszleg egy pincnye márványtábla sem. A felsorolás folytatható, de megteszi ezt majd a honismereti bizottság. Tagjai arra vállalkoztak, hogy a védendő, illetve visszaállítandó utcanevek listáját összeállítsák. Hatósági jogkörrrel nem rendelkezve, csak javaslattal tehetnek. A többi nem rajtuk múlik

Kalocsai Katalin

## Automatizálás

Automatizálják az Ajkai Tímöldgyár és Alumíniumkohó öntödéjének gépeit, berendezéseit. A hároméves program végrehajtása megkezdődött. Befejezése után mind a 20 nagynyomású öntőgépnél robot végzi majd az olyan nagy pontosságot igénylő műveleteket, mint például az adagolás és a fémmerítés. A korszerűsítés összes költsége meghaladja majd a 60 millió forintot. A fejlesztés eredményeként 30 százalékkal növekszik a termelői kapacitás és csökken az egyébként is munkaerőhiánnyal küszködő öntőde létszámszükséglete.

# Nem a 179 nemzetgazdaság fog hozzánk alkalmazkodni

## Beszélgetés Bognár József akadémikussal

A magyar gazdaság sohasem függetlenítheti magát a világgazdaságtól, s bár a hetvenes években már uralkodónak számított az a nézet, hogy a válságok, áringadozások nem gyűrűzhetnek be egy szocialista gazdaságba — ma már ezt senki nem merné kijelenteni. Bognár József akadémikus, a Világgazdaságkutató Intézet igazgatója már 1974-ben megírta a Világgazdasági korszakadatok című könyvében, hogy a szocialista gazdaságot is át kell programozni. S az idő a reformpolitikust igazolta.

— A hetvenes évek elején nem fogadták meg az ön tanácsait, de azóta azért többet csebbebbek lettünk, s talán jobban figyelünk a tudósokra.

— Nehány területen ma is előrelát, biztonsággal tud „jóslani” a tudomány, de még mindig nem mondhatjuk, hogy a gyakorlatban ezt elismerik, elfogadják, sőt alkalmaznak is.

— Ön viszont az „ad hoc”, valamint a terv- és költségvetési bizottság vezetője, s a kormányzat elvárja a tanácsait.

— Természetesen, s ahogy már azt több interjúban elmondtam, a hetvenes évek közepén egy fölöttébb megtisztelő külföldi megbízatást kaptam, hogy részt vehessek az új gazdasági mechanizmus megteremtésében. Ma is megteszem, ami tőlem telik. Mert a reform ugyan lassulhat, sőt stagnálhat is, ahogy az meg is történt a hetvenes években, de feladni nem lehet, mert akkor jövődö egzisztenciánkat adjuk fel.

— Milyen programot javasolt az „ad hoc” bizottság a kormányzatnak, s abból eddig mi valósult meg?

— Jelentésünk lényege az volt, hogy a gazdaság problémáit csak offenzív szellemben lehet megszüntetni, tehát nem importkorlátozással, hanem az export növelésével. Javasoltuk egy exportöröztönzési rendszert kidolgozását, amely nemcsak a késztermékekre, tehát a buszra, izzólámpára terjed ki, hanem a „bedolgozó”, a részegységeket gyártó üzemekre is. A megfelelő ösztönzés hiánya esetén ugyanis még mindig egyszerűbb a szocialista vagy a hazai piacra termelni. Túl nagy az elvonás is, a nyereséges vál-

biotermelésnek nevezett eljárást is megkísérletnek kisebb területen, hiszen az így termelt árunk jó ára van a világpiacra. A vetőmagtermelésre is többlet kellene áldozni, kelendő a világpiacra. Az élőállatexportnak ugyancsak megvan a számlálva a napjai, azt is elmaradottnak tartom, hogy darabolva szállítsuk ki a húst. Specialitásokat kell kitalálni, ahogy azt már egy-két hűs kombinát próbálta. A baromfinak is van jövője, sőt amire eddig nem nagyon számítottunk, az USA-ban sem egyeduralkodó már a marhahús, kezdik a fehérrusokat előnyben részesíteni.

— Az ön által említett változások felérnek egy reformmal, a mostani nehéz időkben, amikor a gazdaság egyensúlyja is veszélyben van, jut-e erre idő, energia? Sokan megkérdőjeleznék az aktualitását is.

— A legrosszabb válasz, ha ölbe tett kézzel ülünk és várunk, hogy majd a világ változik meg. Hát nem. Aligha fog 179 nemzeti gazdaság hozzánk alkalmazkodni. És igenis most kell lépni, amikor baj van. Most ugyanis sokkal jobban látszik, hogy erre szükség van, mint amikor éppen jól mennek a dolgok. A krízist nem lehet nem tudomásul venni és ha mindig „eltoljuk”, megpróbáljuk valahogy „túlélni”, akkor úgy járunk, mint a hetvenes években. Újabb esztendőket veszítünk, és még jobban lemaradunk a fejlett országoktól. Tudományosan megalapozott gazdaságpolitikát kell követni, ami hosszabb távra szól. Ha a stratégia akadályozza a fejlődést, akkor a stratégiát meg kell változtatni, egyszerűen nincs más lehetőség.

— A nyilatkozataiból úgy tűnik, hogy ön az idegenforgalomnak is komoly szerepet szánna egy hosszú távú stratégiában.

— Feltétlenül. Egy Magyarország méretű kis ország képtelen áruszállítással fedezni importját. A különbségeket leginkább idegenforgalommal, szolgáltatásokkal lehet csökkenteni vagy megszüntetni. Ausztriát mintáállamnak tekintik ebben a kategóriában, s valóban jól működik a gazdasága. Mégis importjának csak 70 százalékát képes áruexporttal fedezni. A többit viszont behozza idegenforgalomból. Mi az utóbbi esztendőben felfuttattuk idegenforgalmunkat, és mégis mindössze áruimportunk 7 százalékát fedezi. Holott ezt könnyedén megduplázhattuk. A 300 millió dollár helyett akár 600-700 millió dollárnyi bevételünk is lehetne. Ezen a téren ugyanis sokkal versenyképesebbek vagyunk, mint a motorgyártásban vagy a híradástechnikában.

Es akkor még nem szóltam tranzitszerepünkről, hiszen Európa közepén fekszik Magyarország. Jelentős bevételekre lehetne ebből szert tenni, de erre senki sem figyel. Sőt, amikor a tranzitbevételek visszaestek, akkor egy szállítási szakember boldogan bejelentette, hogy idén nem lesz csúcsforgalom, mert kevesebb a tranzitszerelvény. Két házzal odébb pedig lehet, hogy csak a legnagyobb keservek árán tudták összeszedni azokat a dollárokat, amelyekre a létfontosságú árukra, alkatrészekre, vagy éppen egy pénzügyi művelet finanszírozásához szükség van.

P. K.

Dalia László

# Szeged — színesben

## Horling Róbert fotóalbumáról

Bárki szegedinek mutatam is meg Horling Róbert Szeged-fotóalbumát, így vagy úgy fogalmazva, de mindenki azt mondta: „hogy milyen szép tud lenni ez a város színes fotókon!” Mivel szerintem nem csupán a megállapított pillanatok varázslatosak, hanem az egész város, úgy ahogy van, az első, csak bele-belelapozgató nézelődés után azzal a szándékkal vettem kezembe a kötetet, hogy megnezzem a városképeket igazolja-e a fotóművész. Arról a Szegedről tartok-e kezembem 111 felvételt, amit ismerem, szeretek. De talán úgy is fogalmazhatnánk, amit ismerünk, szeretünk.

Minden válogatás önkényes. Az — már az első eleményszórási sáta alkalmából is, amikor még gépét sem viszi magával a fotóművész. Már akkor elraktároz magában hangulatokat, színeket. S lehet, hogy kiderül a múzeum előtti tér telen az igazi, a hősi halottak nyugvóhelye a tavaszi napsütés bársonyfátyolában a legmeghittebb, s persze, nehéz a fűvészkert őszi színgorgiájáról lemondani.

Aztán, ha együtt van vagy ezer felvétel, ismét csak kellene a válogatás szempontjai, s marad még

mindig szűkíteni való, hiszen a képszerkesztő sem szabadulhat a maga Szeged-élményétől ismét csak egyéni ízlés keveredik a válogatásba. S aztán még jön hozzá az olvasó — ez esetben helyesebb talán nézőt mondanunk — aki egyes képeket csak átlapoz, másoknál percekig elidőz.

Nos, ha még azt is számításba vesszük, hogy Horling Róbert előtt senki sem vállalkozott a város bemutatására ily alaposan, s igényesen, akkor beláthatjuk, hányféle funkciót is kell betöltenie egy ilyen albumnak! Ezt a kötetet érdemes lesz megvinnünk magunknak, de messziről jött vendégeinknek is. Odaajándékozhatjuk — s nem vallunk vele szégyent. Nagy szükség volt már rá, hogy valaki fölfűzze végre emlékeinket — egy kovácsoltvas erkélyről, egy díszes bádogtoronyról vagy csak egy fényfoltból a város háza kapuján. De e sorba illeszkedően megmutassa a város jellegzetes építészeti emlékeit, egy kicsit a történelméről, egy kicsit a földrajzáról, a kultúrájáról és persze lakóit is.

Balgaság volna számonkérni a művészről, a szerzőtársától, az előzőt író Trogmayer Ottótól, hogy nem törekedtek teljességre, más-kepp szövege: volt „bátorságuk” kihagyni a kötetből mondjuk a „lófara-házat”, de három felvétel erejéig beavogatni a Dugonics téri szökőkutat, vagy — ha jól számoltam — a tucathoz közelítő dómfelvételeket. Én már csak ezért sem teszem, mert más nyilván újabb hiányérzeteivel toldaná meg az enyémet, s akkor ugyesosem jutnánk megegyezésre.

Amire Horling Róbertnek legalább magával jutnia kellett, hiszen így is négy évszázak át járta a várost, s a leadási határidő a végtelenségig nem nyújtható.

Nos, itt a könyv — a napokban kaptuk a hírt, hogy már a könyvesboltokban van — lehet lapozgatni, lehet kedvencet választani belőle, vagy lehet csodálkozni, hogy a Magyar Távirati Iroda adta ki. Jómagam egyet nem teszek: nem lepődöm meg, ha keves lesz a húsz-ezer példány.